

## СТАНОВИЩЕ

от проф. д.пс.н. Майяна Митевска,  
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“  
относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ от  
Цветан Петков

Със заповед на ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ № 477 от 13.08.2025 г. съм включена в Научно жури в конкурс за присъждане на академична длъжност „доцент“ по в научно направление 3.2 Психология (Психология на сигурността), обявен от ВСУ „Черноризец Храбър“ в ДВ брой 48/13.06.2025 г. Кандидат в конкурса е д-р Цветан Петков Петков.

**Кандидатът отговаря на** минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3, съответно на изискванията по чл. 2б, ал. 5 от ЗРАСРБ.

Цветан Петков притежава опит като преподавател. Той е разработил и водил курсове, отличаващи се с високо методическо ниво. Създадените от него учебни материали и ръководства улесняват студентите в усвояването на трудна материя. Кандидатът има активна работа със студенти и докторанти, включително ръководство на курсови и дипломни проекти, което свидетелства за неговата отдаденост към подготовката на младите специалисти.

По отношение на публикуваните учебни материали, Цветан Петков е автор и съавтор на ръководства и пособия, които се използват в учебния процес. Тези материали показват умението му да систематизира теоретични знания и да ги представи в достъпна форма. Те са принос за обучението, тъй като съчетават теория и практика, и подпомагат изграждането на аналитично мислене у студентите.

Научните и научно-приложни разработки на кандидата включват анализи на факторите за адиктивно поведение, както и авторски концепции

за модели за устойчивост на личността. Тези разработки имат практическо приложение в областта на превенцията и образованието, като резултатите са внедрими в консултантската и педагогическата практика.

Научните публикации на Цветан Петков обхващат статии в специализирани издания и сборници. Така той демонстрира широта на научните си интереси и умение да интегрира психологията с други сфери на хуманитарните науки.

Представената монография „Психологически устойчива личност към адиктивни фактори“ (ВСУ „Черноризец Храбър“, 2024 ISBN 978-954-715-774-3) е с ясно отбелязана редакционна подготовка и рецензенти; посочено е и приемане на монографията на катедрен съвет (Протокол №3/30.10.2024), което подсилва академичната легитимност. Монографията изследва етиологията на адиктивното поведение и предлага концептуален модел за формиране на психологическа устойчивост към адиктивни фактори. Авторът изрично разработва „авторска концепция“, в която устойчивостта се схваща като съвкупност от когнитивни, ценностно-смислови, комуникативни и духовно-нравствени компоненти, и подчертава водещата роля на духовно-нравствения компонент.

Съдържанието следва последователна четиричастна логика: (1) етиология и теории; (2) ситуационен анализ на деца в риск; (3) построяване на модел; (4) авторска концепция, завършваща със заключение и библиография. Това улеснява плавния преход от преглед на знанието към моделогенезис и приложност.

Литературният преглед е широк и интердисциплинарен (психология, педагогика, социология, правни аспекти), включвайки класически автори и школи (Роджърс, Маслоу, Ериксон; социално-екологични и когнитивно-поведенчески подходи). Авторът систематизира направления (биологично базирани, психосоциални, социокултурни) и ги съпоставя с феномена на зависимостите и устойчивостта. Авторът предлага собствен модел за формиране на устойчивост, основан на психологически механизми и

личностни конструкти, което представлява оригинален принос към психологията на зависимостите. Интегративният подход, комбиниращ психологически, педагогически и социологически перспективи, е значим методологически принос. Монографията обобщава и систематизира широк спектър от съществуващи теории, като ги адаптира към актуалните социални реалности. Изведените модели имат потенциал за пряко внедряване в превантивни програми в училищна и консултантска среда. Трудът може да бъде основа за разработване на практически интервенции в работата с деца и младежи в риск, както и за създаване на програми за психопрофилактика.

Емпиричното ядро е индиректно, представено в аналитичен синтез: част 2 представлява „ситуационен анализ“ с агрегиране на статистики и вторични данни за деца в криминогенен и виктимогенен риск с дефиниционна яснота и институционален контекст. Авторът отбелязва „диагностични експериментални изследвания“ и планирано публикуване на резултати впоследствие, което подсказва развоен характер и нужда от последваща емпирична валидизация в отделни публикации. В част 3 се излагат „основни единици“ на психологическата устойчивост (когнитивна; мотивационно-поведенческа; емоционална/оценъчна; оперативна; стойностно-семантична; духовно-нравствена; рефлексивна) и „система от лични конструкти“ (напр. откритост, верност към себе си и другите, отговорност), които структурират устойчивостта. Това е значим опит за операционализиране на понятието в многокомпонентен модел. В част 4 се доразвива „авторската концепция“, където устойчивостта се описва като обединение на издръжливост, уравновесеност и устойчивост към негативно влияние; акцентира се върху ролята на ценностно-смисловите ориентации и позитивните комуникации. Този „нормативен“ акцент върху духовно-нравствената ос отличава труда сред стандартните когнитивно-поведенчески рамки.

Авторът аргументира приложимост – концепцията да бъде основа за програма за психологическа формираща работа и превенция при тийнейджъри. Това е пряк практически принос. Подробно са разграничени категории „деца в криминогенен/виктимогенен риск“ с дефиниции съгласно национална регулация и международни рамки; извеждат се фактори (социално-икономически, семеен контекст, институционални влияния) и се мотивира междусекторен подход. Така монографията предлага реалистичен контекст, в който моделът може да се внедри.

В представената монография авторът формулира собствена концепция и модел за устойчивост към адиктивни фактори с ясно очертани компоненти и конструкти. Това е съществен **принос** на ниво теоретична систематизация и моделогенезис, който обогатява съществуващото знание и предлага нова гледна точка върху психологията на зависимостите. Значим е и методологическият принос, изразяващ се в интегративното свързване на психологически, педагогически, социокултурни и правни аспекти и в предлагането на „път“ от теорията към програмна рамка, насочена към превенционни практики. Монографията систематизира широк спектър от теории за зависимости и риск, като ги свързва с феномена на детската девиация и виктимизация и ги превежда в концептуални основи за интервенции в практиката. Освен това трудът ясно заявява възможност за разработване на интервенционна програма, която в бъдещо изследване може да бъде емпирично верифицирана и да реализира реален социален ефект чрез внедряване в педагогическата и консултативната практика.

**Препоръки за развитие.** Монографията е съдържателна и може да се обогати чрез включване на сравнителни анализи с чуждестранни изследвания и по-обстойна емпирична верификация. Препоръчително е провеждането на контролирани изпитвания на предложената програма, разработване на валидиран инструментариум за оценка на устойчивостта, както и разширяване на изследванията в различни социални и културни контексти. Допълнителни казуси и протоколи за работа със семейство и

училище, подкрепени с ясни показатели за ефективност, биха засилили практическата приложимост на модела.

### **Обща оценка**

Монографията представлява значим **теоретико-концептуален принос** с ясно предложен **многокомпонентен модел** за психологическа устойчивост към адиктивни фактори и с отчетлив **приложен потенциал** за превенционни програми. Като цяло трудът е сериозна стъпка към интегрирана рамка за превенция и подкрепа при деца и младежи в риск и съответства на очакванията към монографичен принос в контекста на конкурс за „доцент“.

Въз основа на анализираната педагогическа и научноизследователска дейност считам, че Цветан Петков напълно отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“. Предлагам на кандидата да бъде присъдена академичната длъжност „доцент“.

Изготвил становището:

проф. д.пс.н. Майяна Митевска